

Irena Jaros*

Sprawozdanie z sesji pt. *Transformacja, podstawy badawcze i diagnostyczno-terapeutyczne współczesnej logopedii* podczas XIII Konferencji Naukowo-Szkoleniowej Sekcji Audiologicznej i Sekcji Foniatrycznej Polskiego Towarzystwa Otorynolaryngologów Chirurgów Głowy i Szyi, Łódź, 22–24 marca 2018 r.

W dniach 22–24 marca 2018 roku w przestronnych pomieszczeniach hotelu Andels w Łodzi odbyła się XIII Konferencja Naukowo-Szkoleniowa Sekcji Audiologicznej i Sekcji Foniatrycznej Polskiego Towarzystwa Otorynolaryngologów Chirurgów Głowy i Szyi¹. W jej programie znalazła się sesja poświęcona zagadnieniom logopedycznym, pt. *Transformacja, podstawy badawcze i diagnostyczno-terapeutyczne współczesnej logopedii*. Na zaproszenie prof. zw. dr. hab. Jurka Olszewskiego, przewodniczącego Komitetu Naukowego i Organizacyjnego Konferencji, wzięli w niej udział między innymi pracownicy Zakładu Dialektologii Polskiej i Logopedii Instytutu Filologii Polskiej i Logopedii Uniwersytetu Łódzkiego. Zaprezentowane podczas dwugodzinnej sesji referaty obejmowały różnorodne zagadnienia.

* Zakład Dialektologii Polskiej i Logopedii, Instytut Filologii Polskiej i Logopedii, Wydział Filologiczny Uniwersytetu Łódzkiego, ul. Pomorska 171/173, 90–236 Łódź, e-mail: irena.jaros@uni.lodz.pl.

1 Streszczenia wystąpień zostały opublikowane w „Nowej Audiofonologii”, marzec 2018, t. 7, nr 1, s. 75–119.

Obrady rozpoczęła prof. **Irena Jaros** (Uniwersytet Łódzki), która w swoim wystąpieniu pt. *Interdyscyplinarny charakter kształcenia logopedów w Polsce* skupiła się na konsekwencjach interdyscyplinarności (a. multiinterdyscyplinarności) logopedii jako nauki dla procesu dydaktycznego w kształceniu logopedów w Polsce na różnych typach studiów (stacjonarnych i niestacjonarnych). Zwróciła uwagę, że w akademickich programach nauczania logopedów na dobór treści z zakresu podstawowych dyscyplin – językoznawstwa, psychologii, pedagogiki i medycyny – mają także wpływ specjalności logopedyczne, na które programowo kładzie się nacisk podczas edukacji logopedów posiadających ogólne przygotowanie do wykonywania zawodu (np. neurologopedia, surdologopedia, balbutologopedia, oligofrenologopedia, glottologopedia, logopedia artystyczna), oraz kierunki aplikacyjne, łączone z ogólnym kształceniem logopedów (np. audiologia, logopedia medialna, emisja głosu, wczesne wspomaganie rozwoju itp.). Interdyscyplinarność edukacji logopedów, wymagająca zaangażowania w prowadzenie zajęć dydaktycznych specjalistów różnych dziedzin, przynosi wymierne korzyści. Pozwala logopedom: 1) lepiej poznać przyczyny poszczególnych typów zaburzeń mowy, 2) wykorzystać posiadaną wiedzę w diagnozie i programowaniu postępowania terapeutycznego, 3) zwrócić uwagę na potrzebę współpracy specjalistów różnych dziedzin w procesie diagnozy i terapii zaburzeń językowych.

Zakres współpracy logopedy z lekarzami – specjalistami w zakresie laryngologii onkologicznej, foniatrii i audiologii – szczegółowo przedstawiła prof. **Renata Marciniak-Firadza** (Uniwersytet Łódzki) w referacie pt. *Współpraca logopedy z laryngologiem, foniatrami, audiologiem w procesie rehabilitacji zaburzeń głosu i mowy*. W swoim wystąpieniu skupiła się na omówieniu zadań (onko)logopedy jako członka interdyscyplinarnego zespołu specjalistów biorących udział w terapii pacjentów z chorobami nowotworowymi w obrębie jamy ustnej, jamy nosowej, krtani i gardła, osób z dysfonią zawodową, dzieci niedosłyszących i głuchych. Należą do nich między innymi: diagnoza zaburzeń mowy i komunikacji, oraz dysfagii o podłożu onkologicznym, tworzenie programów terapii tego typu zaburzeń, restytucja mowy w możliwym zakresie, usprawnianie artykulacji, rozwijanie komunikacji alternatywnej i wspomagającej, prowadzenie terapii połykania w sytuacji dysfunkcji.

Celem wystąpienia dr **Moniki Kaźmierczak** (Uniwersytet Łódzki) pt. *Samoocena jako jeden z wyznaczników efektywności kształcenia i rehabilitacji głosu* było określenie stopnia przydatności samooceny jakości głosu do oceny efektywności jego kształcenia i rehabilitacji. Wnioski sformułowane na podstawie badań przeprowadzonych wśród dorosłych pacjentów i studentów kierunków nauczycielskich dotyczyły celowości samooceny i jej znacznej przydatności do (samo)określenia świadomości z zakresu higieny i prawidłowej emisji głosu oraz efektywności ćwiczeń prowadzących do podniesienia jakości komunikacji werbalnej.

O potrzebie włączenia logopedy do interdyscyplinarnego zespołu specjalistów zajmujących się leczeniem demencji mówiła w swoim wystąpieniu pt. *Standardy diagnozy i opieki logopedycznej w otępieniu* dr **Renata Gliwa** (Uniwersytet Łódzki).

Ocena stopnia zaburzeń funkcji językowych pacjenta w stanie otępienia, dokonywana przez psychologa czy neuropsychologa, mogłaby stać się bardziej precyzyjna, gdyby w proces diagnozy był włączony logopeda. Jej zdaniem odpowiednio przygotowana i poprowadzona terapia logopedyczna może przyczynić się do wolniejszego progresu zaburzeń demencyjnych. R. Gliwa dokonała przeglądu i oceny aktualnie dostępnych narzędzi stosowanych w diagnostyce zaburzeń mowy w różnych typach otępienia, a korzystając z własnych doświadczeń klinicznych, omówiła procedurę i zasady prowadzenia terapii logopedycznej z uwzględnieniem stopnia zaawansowania choroby.

Zagadnienie natury terminologicznej podjęła w swoim wystąpieniu pt. *Kontrolersje wokół terminu „opóźniony rozwój mowy”* dr Ewa Gacka (Uniwersytet Łódzki), która zajęła się tym niejednoznacznym, nie tylko w logopedii, terminem. Referentka przedstawiła różne ujęcia i klasyfikacje opóźnień w kształtowaniu się mowy oraz zaprezentowała własne, autorskie stanowisko, oparte na wyodrębnionych przez Shari Brand Robertson oraz Susan Ellis Weismer grupach dzieci charakteryzujących się tym zaburzeniem.

Efekty współpracy logopedy z lekarzem onkologiem stały się podstawą referatu dotyczącego diagnozy i terapii logopedycznej zaburzeń mowy powstałych w wyniku radioterapii pt. *Odczyn popromienny u chorych na nowotwory regionu głowy i szyi w diagnozie i terapii logopedycznej*. Jego autorka – mgr Izabela Buczyńska (Centrum Onkologii w Gliwicach) – przedstawiła wyniki swoich badań na temat znaczenia stymulacji logopedycznej twarzoczaszki u osób po radioterapii dla obniżenia poziomu powikłań i zmniejszenia skutków ubocznych tej metody leczenia. Na podstawie analizy badań 45 pacjentów po zabiegach rekonstrukcyjnych w obrębie twarzoczaszki oraz chorych nieoperacyjnych wykazała korzystny wpływ logoterapii na stabilizację lub podniesienie jakości życia pacjenta poddanego radioterapii, zwłaszcza w zakresie zaburzeń połykania i żucia.

Logopedycznej terapii dzieci z uszkodzonym narządem słuchu poświęcony był referat mgr Agnieszki Dziedzic (Zespół Szkół Specjalnych w Świdnicy) pt. *Zastosowanie elementów metody werbo-tonalnej w terapii dzieci z uszkodzonym narządem słuchu*, prezentujący teoretyczne założenia wspomnianej metody oraz opis praktycznego zastosowania w terapii jej poszczególnych elementów (np. stymulacji muzycznych, stymulacji ruchowych, rytmu fonetycznego). Referentka przedstawiła proces programowania terapii dziecka niesłyszącego z wykorzystaniem metody werbo-tonalnej oraz propozycje ćwiczeń z zakresu rytmu ciała i rytmu fonetycznego małego dziecka z wadą słuchu.

Tematyka wygłoszonych referatów oraz towarzysząca im rzeczowa dyskusja potwierdziły, że logopedzi zauważają potrzebę ścisłej współpracy z lekarzami specjalistami w procesie diagnozy i terapii (rehabilitacji) chorych z zaburzeniami mowy o różnej etiologii. Fakt ten wynika z istoty logopedii, która łączy wiedzę różnych dziedzin.

Organizatorzy konferencji – Klinika Otolaryngologii, Onkologii Laryngologicznej, Audiologii i Foniatrii Uniwersytetu Medycznego w Łodzi, Sekcja Audiologiczna i Sekcja Foniatryczna Polskiego Towarzystwa Otorynolaryngologów Chirurgów Głowy i Szyi, Pro Cordis – Fundacja Rozwoju Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego im. WAM, Centralny Szpital Weteranów oraz Stowarzyszenie Rozwoju Otorynolaryngologów Chirurgów Głowy i Szyi im. WAM w Łodzi – stworzyli doskonałą atmosferę do wymiany myśli naukowej, sprzyjającą nawiązywaniu nowych i wzmacnianiu istniejących już więzów koleżeńskich.